

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldno, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 22 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklicji beseda 1 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravištvo: Knaifova ulica št. 5, pritličje. — Telefon št. 304.

Uredništvo: Knaifova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Dr. Leop. Lenard:

Sporazum med Srbi in Hrvati.

O tako važnem in temeljnem vprašanju je treba razpravljati jako resno in stvarno. Treba je najprej navesti dejstva, iz njih potegniti pravilne, logične zaključke in teh zaključkov se je treba dosledno držati. Vse drugo je ali varanje sebe in drugih, ali pa mahanje po zraku.

Torej: dejstva, logični zaključki, dosledno postopanje!

Narodna Radikalna Stranka je leta 1882., ko je prvič formulirala svoj program, sprejela tudi resolucijo, ki v bistvu izraža sledeče:

1. Narodna Radikalna stranka se hoče boriti za osvobodjenje in zedinjenje vseh Srbov.

2. Narodna Radikalna Stranka bo delovala za najtesnejše zблиžanje z onim prebivalstvom, ki živi v sosesčini in je po krvi in jeziku Srbom sorodno — zlasti pa za zблиžanje z Bolgari.

Slovencev in Hrvatov ta program ne omenja, prvič ker stranka ni hotela izzivati Avstrije, zlasti pa ker stranka ni hotela vsiliti svoje volje Slovincem in Hrvatom. Ako bodo sami hoteli, da se s Srbi združijo, jih bo podpirala, ako ne bodo hoteli, jih ne bo silila.

To načelo, katero je jasno postavila Narodna Radikalna Stranka, postalo je načelo celega srbskega naroda.

Od onega časa Slovenci in Hrvati so se večinoma izjavili za Avstrijo, pričela se je pa vedno bolj širiti struja, ki je bila za zedinjenje s Srbijo in to na podlagi narodnostnega načela.

V svetovno vojno šel je srbski narod s programom, da osvoboditi in zjediniti vse Srbe, pogojno je pa šel v boj tudi, da osvoboditi in se zediniti s Hrvati in Slovenci. Ker se je med tem že krepko razvila in jako manifestirala takozvana srbofiliska struja med Slovincem in Hrvati, je bilo mogoče to že oficijelno naglasiti v vladnih izjavah. Tako se je v vladni proklamaciji v začetku vojne, kakor tudi v poznejši proklamaciji iz Niša jasno poudarilo, da se hoče Srbija boriti za osvobodjenje in zedinjenje vseh južnih Slovencev — seveda, če bodo to oni hoteli.

Ni res torej, da so Srbi mislili samo na sebe. Ni pa tudi res, da so hoteli vsiliti svojo voljo in gospodarstvo drugim.

Prvi del tega programa, namreč osvobodjenje in zedinjenje vseh Srbov, je bil v začetku vojne in še bolj v toku vojne priznan od zaveznikov. Ko se je vojna končala, so imeli Srbi pravico do vseh onih krajev, kjer prebivajo Srbi. To pravico so tekmo vojne plačali z ogromnimi žrtvami. Lahko bi bili med vojno sklenili z Avstrijo poseben mir. V tem slučaju bi bili zavezniški rešeni vseh obljub, katere so dali Srbom. Toda Srbi to niso hoteli in tako so koncem vojne zamogli zaveznikom predložiti svoje pisane pravice.

Za Slovence in Hrvate ni obstajala nikak dolžnost in obveznost od nobene strani. Zavezniki bi jih lahko pustili pri Avstriji in Madžarski, lahko bi iz njih napravili samostojni državi i. t. d. Toda oni so jasno in nedvomno pred celim svetom izrazili svojo željo, da hočejo biti zedinjeni s Srbijo. Srbi so to željo vzeli na znanje, ker je to ležalo že v njihovem prvotnem programu iz leta 1882. — in tako se je na mirovni konferenci določilo, da se Slovenci in Hrvati združijo s Srbi v eno kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Lahko bi se bilo naredilo tudi drugače. Lahko bi bili Slovenci in Hrvati prišli k Srbom in rekli:

Mi se hočemo z Vami združiti, — toda samo kot suvereni narod slovenski in suvereni narod hrvaški s suverenim narodom srbskim, v obliki federativne zveze. Mi osnujemo svoje republike, pa stopimo v zvezo z vami.

Srbi bi bili brez dvoma odgovorili: Kakor vi hočete, tako je tudi nam prav. Osnujte svojo republiko, mi pa hočemo urediti svojo ujedinjeno kraljevino, potem se bomo pa dogovarjali o federaciji.

Srbi bi se bili v tem slučaju združili v srbski kraljevini — potem bi pa začeli dogovore. Toda možje, ki so takrat prišli k Srbom in rekli, da so predstavniki Slovencev in Hrvatov, tega niso govorili. Rekli so samo, da se hočejo združiti v eno kraljevino in tako je prišlo do združenja.

Sedaj pa pravijo predstavniki Slovencev in Hrvatov, da ono ujedinjenje ni bilo pravilno in da je treba to razdreti in narediti novo. Samo na sebi je sedaj jako težko popravljati, kar se ni zgodilo v začetku. Toda vzemimo, da se vrnemo nazaj na prvotno točko in začnemo delati sporazum na oni podlagi, kakor ga žele federalisti.

Federalisti pravijo, da se hočejo pogajati kot enakopravni, suvereni narodi.

Kar velja za enega, mora veljati tudi za drugega, torej tudi za Srbe. Če Hrvati nočejo, da jim diktirajo Srbi, ne morejo zahtevati, da bi oni diktirali Srbom. Če oni nočejo biti pod hegemonijo Srbov, ne morejo zahtevati, da bi Srbi bili pod njihovo hegemonijo. Če hočejo Hrvati biti združeni v hrvaški republiko, morajo Srbom priznati pravico, da se združijo v srbski kraljevini.

Teoretično je stvar lahka, toda kako jo izvesti v dejanju? Vzemimo na primer Bosno: V Bosni je okrog 42% Srbov, 33% Muslimanov in 25% Hrvatov. Srbi hočejo, da so združeni s Srbijo, Hrvati s Hrvaško, muslimani da je Bosna avtonomna. Toda vzemimo, da bi se zedini muslimani in Hrvati, Srbi bodo vsekakor hoteli biti s Srbi. Razdeliti jih ni mogoče, ker žive zmešani med sabo. Isto, kar velja za Hrvate, mora veljati tudi za Srbe, to je, da se jih ne sme majorizirati. Reklo se bo, da je potreba sporazuma! Sporazumeti se je mogoče, če je razlika mišljena v isti črti. Če reče eden: »Zahtevam za vola toliko in toliko,« a drugi reče: »dam za vola toliko in toliko,« se zamoreta slednjič sporazumeti za neko srednjo ceno. Če pa hočeta dva Ljubljančana na izprehod, a eden hoče na Rožnik, a drugi na Šmarno goru, je sporazum nemogoč. Ali se mora eden ukloniti drugemu, ali pa gresta vsak svojo pot. V našem slučaju pa ne moreta vsak svojo pot, ker Hrvatov v Bosni ni mogoče razdeliti od Srbov. Ali bo Bosna srbska, ali hrvaška, ali pa avtonomna, drugega ni. Toda Srbi ne marajo ne avtonomije, ne Hrvaške.

Podobno je na Hrvaškem. Na Hrvaškem je okrog 27% Srbov. Če Hrvati pravijo: Ne maramo biti pod Srbi, imajo istotako Srbi pravico, če rečejo: Ne maramo biti pod Hrvati! Potem je pa sporazum nemogoč. Radić pravi, da bodo imeli Srbi na Hrvaškem iste pravice kakor Nemci in Madžari! Toda Srbi nočejo istih pravic, kakor Nemci in Madžari, ampak hočejo, da žive v svoji državi, a ne v Hrvaški. Tudi Srbi bi lahko rekli Hrvatom: Mi vas hočemo pridružiti Srbiji, pa Vam bomo dali iste pravice, kakor Madžarjem in Arnavtom. A Hrvati s tem gotovo ne bi bili zadovoljni.

Nemogoče je torej na ta način priti do sporazuma, ker je nemogoče ločiti Srbe od Hrvatov.

Radić in njegovi zavezniki hočejo izvršiti svoj načrt mirnim, parlamentarnim potom. Njihov načrt je, da dobio večino v skupščini. Ako se vsi Hrvatje strnejo v eno fronto, vsi Slovenci v eno fronto, strnili se bodo vsi Srbi v eno fronto. Srbov pa je v kraljevini 47%. 40 let so Srbi delali na to, da osvobodijo in zedinijo Srbe, ki žive v Avstriji. Nemogoče je torej, da bi sedaj te Srbe mirno prepustili Hrvatom, muslimanom, Nemcem in Madžarjem. To, kar jim je bilo med vojno svečano garantirano od zaveznikov, ne bodo sedaj tako zlepa izpustili. Srbi ne bodo torej nikdar mogli glasovati za to, da del Srbov ostane pod tujimi gospodari. Brez Srbov je pa v skupščini nemogoča dvotretjinska večina.

Prvi poraz vlade v finančnem odboru.

Razprava o draginjskih dokladah v finančnem odboru. — Težišče politične situacije prenešeno v Zagreb.

— Beograd, 23. septembra. (Izv. Ob 12.30.) Danes dopoldne ni bilo v politični situaciji nikakih značilnih dogodkov. Vsa beogradska javnost nestrpno in napeto zre v Zagreb in je radovedna, kakšen uspeh doseže notranji minister Nastas Petrović pri Radiću. Misija notranjega ministra ima gotovo dalekosežen pomen. Do tega trenutka še ni nikakih poročil iz Zagreba, če je notranji minister že pričel razgovore z vodstvom HRSS.

V finančnem odboru je bila danes dopoldne zanimiva razprava o draginjskih dokladah vpokojencev. Tu je opaziti značilen pojav, da razpolagajo samostojni demokratje in radikali z večino glasov v razmerju 16 : 13. Seja finančnega odbora se je pričela ob devetih dopoldne ter je trajala ves čas do 12.30. Razvila se je načelna razprava o predlogu finančnega ministra glede povišanja draginjskih doklad. V razpravo so posegli mnogi radikali poslanci in tudi nekateri vladnih strank.

Finančni minister je v svoji predlogi zahteval v členu 1., da se naj postavijo mesta Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Split in Skoplje v I. draginjski razred, kakor so doslej samo mesta Beograd, Zemun in Sušak. To svojo zahtevo je motiviral s tem, da so ta mesta važni

politični centri, vsled česar je primereno, da se vpoštevajo tamošnje draginjske razmere.

Radikalni poslanci so temu ugovarjali, navajajoč, da bi na ta način morala priti v ta draginjski razred tudi ostala velika mesta in politična središča.

Predlog je bil pri glasovanju odklopljen. Za ta člen je glasovalo 13 poslancev, proti pa tudi 13, vsled česar je bil na podlagi poslovnika predlog odklopljen.

Po končani načelni debati je bil v ostalem brez bistvenih sprememb predlog soglasno sprejet. Pred glasovanjem je radikalni posl. K. o. š. i. izjavil, da bodo radikali glasovali za ta predlog, ker je delo prejšnje vlade. Radikali bodo drugače z vsemi legalnimi sredstvi vodili boj proti sedanjemu režimu in to toliko časa, da ga strmoglavijo. Radikalna straka nima zaupanja do sedanje vlade Ljube Davidovića.

Jutri bo finančni odbor nadaljeval podrobno razpravo o predlogu glede draginjskih doklad vpokojencem in o ostalih točkah dnevnega reda glede dovolitve in odobritve nekaterih večjih kreditov.

Radikalni govorniki so tudi zelo grajali finančno politiko, ki jo vodi sedaj minister dr. Spaho.

Draginjske doklade vpokojencev.

Predlog finančnega ministrstva.

— Beograd, 23. septembra. (Izv.) Finančni minister je včeraz predložil finančnemu odboru na podlagi pooblastila ministrskega sveta predlog o draginjskih dokladah državnim vpokojencem in vpokojenkam.

Člen 1. določa, da dobivajo državni vpokojenci in vpokojenke razum pokojnine tudi še draginjsko doklado. Draginjske doklade so osebne in rodbinske. Osebnne doklade se določajo po stalnem bivališču. Glavne osebne doklade se dele z ozirom na bivališča na tri draginjske razrede:

a) V I. razred spadajo vsa ona mesta, ki so dosedaj spadala po členu 2. zakona o draginjskih dokladah z dne 28. feb. 1922 in razen tega še mesta Zagreb, Sarajevo, Ljubljana, Split in Skoplje.

b) V II. razred spadajo vsa mesta v Srbiji in Crnogori, na Hrvaškem, Slavoniji in Medjumurju, vsa svobodna mesta I. reda in vsa ostala mesta, kjer je sedež okrajne ali srezke oblasti. V Sloveniji in Dalmaciji vsa mesta, v katerih je sedež srezke odnosno okrajne oblasti.

V III. razred spadajo vsa ostala mesta in kraji.

Vpokojenci in vpokojenke, meščanskega in državljanskega značaja, kakor tudi vpokojenci državnih in prometnih ustanov, ki so vpokojeni pred uveljavitvenjem novega zakona o državnih uradnikih, dobivajo draginjske doklade z ozirom na višino pokojnine in število službenih let, mesečno po naslednjih tabelah, če so vpokojeni z največ 20 leti službe:

a) v lokalnih draginjskih razredih z letno pokojnino v dinarjih ali kronah do 2999 dobivajo: v I. razredu 900, v II. razredu 800 in v III. razredu 700 Din.

b) od 3000 do 4999 dobivajo 1000, 900, 800 Din mesečno.

c) od 5000 do 6999 dobivajo 1200, oz. 1900 Din mesečno.

d) od 7000 dalje dobivajo 1400, 1200 oz. 1000 Din mesečno.

B) Vpokojenci z več kot 20 leti službe z letno pokojnino v dinarjih ali kronah:

a) od 2999 dobivajo 1200, 1000 in 900,

b) od 3000 do 4999 dobivajo 1400, 1200 in 1000,

c) od 5000 do 6999 dobivajo 1600, 1400 in 1200,

d) od 7000 dalje dobivajo 1800, 1600 in 1400.

C) Vpokojeni državni sluge in njim podobne kategorije dobijo po lokalnih razredih draginjsko doklado: 500, 450 in 400 Din.

Nadalje ureja zakon draginjske doklade vpokojenim višim državnim funkcionarjem, kakor tudi ministrom.

Vpokojenci in vpokojenke s polnimi službenimi leti prejemajo poleg letne pokojnine v dinarjih ali kronah draginjske doklade:

a) do 2999 po 1500, 1300, 1100 Din mesečno,

b) od 3000 do 4999 dobivajo 1700, 1400 in 1200 Din,

c) od 5000 do 7999 dobivajo 2000, 1600, 1300 Din,

d) od 7000 do 8999 dobivajo 2100, 1800 in 1500 Din.

Toda lahko se zgodi, da dobe Radić in njegovi v skupščini slabo večino. V tem slučaju bi Srbi ne mogli vladati, ker bi bili v manjšini, federalisti bi pa tudi ne mogli izvršiti svojega programa, ker bi ne imeli dvotretjinske večine.

S to politiko pridemo torej do tega, da nastaneta dve fronti: srbska in protisrbska. Med njima bi bil vsak sporazum zključen, ker bi Srbi ne hoteli prepustiti del Srbom Hrvatom, Hrvati pa ne del Hrvatov Srbom. Parlamentarna zmaga ene ali druge fronte bi bila izključena. Sicer pa je taka parlamentarna zmaga proti načelu federalistov, ki odklanjajo vsako majorizacijo.

Nastala bi torej državna kriza, ki bi se zamogla rešiti samo izvenparlamentarnim potom, samo na ta način, da se Srbi postavijo na svoj program iz I.

1882: »Osvobodjenje in zedinjenje vseh Srbov« — Slovenci in Hrvati pa, kakor hočejo.

Na ta način torej ne pridemo do sporazuma, nego do najhujšega plemenskega boja, ki bi se slednjič moral izvojevati izven parlamenta in na veliko škodo Slovencev in Hrvatov.

Sporazum je mogoč samo po eni poti — po poti narodnega in državnega edinstva. Če so Hrvati in Srbi dva različna naroda, potem Srbi ne bodo hoteli biti pod Hrvati. Če so pa en narod pod dvema imenoma, potem je vseeno, če je uradnik Srb ali Hrvat, samo da je sposoben človek. Potem je vseeno, kako je država razdeljena in mogoče so tudi najobširnejše avtonomije.

Samo ta pot vodi k sporazumu, ona druga pelje pa v najstrašnejše medsebojne boje.

e) od 9000 dalje dobivajo 2200, 1900, 1600 Din.

Vpokojeni sluge in njim podobne kategorije dobivajo 750, 700 in 650 Din pokojnine.

Vsa zakonska naredba obsega 27 členov in je danes dopoldne bila v razpravi na seji finančnega odbora.

Kralj v Osijeku.

— Osijek, 22. septembra. (Izv.) Včeraj ob 15.15 je prispel Nj. Vel. kralj Aleksander s svojim dvorskim avtomobilom v spremstvu pomorskega kapitana v Osijek ter se peljal v smeri proti Bjelovaru. Preko Dravskega mostu je prispel kralj iz Aleksandrova in povsod, koder je vozil, je prebivalstvo kralja spoznalo ter mu prirelo ovacije, vzkljkajoč: »Živel kralj!«. Kralj je živahno odzdravljaj. Za cilji kraljevega potovanja se ni moglo doznati. Do večera se kralj ni vrnil skozi Osijek.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza.

LESNI TRG.

Trami, merkantilno tesani, 5 m dolžine, 16/22 cm, fco. meja, 3 vag., denar 567, blago 570, zaključki 567; trami, merkantilno tesani, 7 m dolž., 19/24, fco. meja, 1 vagon, denar 567, blago 570, zaključki 567; remeljni, 4—5 m, 8/10 cm, fco. meja, 1 vag. denar 567, blago 570, zaključki 567; letve, 3—4 m, 3/5 centim., fco. meja, 1 vag. denar 567, blago 570, zaključki 567; testoni, fco. meja, denar 510; smrekovi hlodi, od 4—8 m dolž. media, 25 cm, fco. naklad. postaja, denar 325; bukov parjen les 2—2.50 m, deb. 20 in 27 mm, fco. meja, blago 950.

ZTINI TRG.

Pšenica, domača, fco. Ljubljana denar 370; Pšenica, bačka, fco. bačka postaja, blago 365; koroza, bačka, fco. bačka postaja, blago 290; oves, bački, fco. bačka postaja, blago 290.

OSTALO BLAGO.

Suhe gobe, po kakovosti, fco. Ljubljana, denar 50—58; fižol, ribničan, fco. Ljubljana, denar 550; fižol, ribničan, fco. Postojna trans. b/n., blago 650; fižol, prepelčar, fco. Ljubljana, denar 500; fižol, prepelčar, z roko izbran, fco. Ljubljana, denar 600; fižol mandalor, fco. Ljubljana, denar 375; brinje, hrvaško, fco. Karlovac, blago 250; koprnja, mandžurska, b/n. fco. Ljubljana, blago 380; seno I. a, sladko, prešano, fco. Ljubljana, denar 75; vino, belo, hrv., štaj. doljenjsko, po vzorcem, fco. nakladalna postaja, denar 710, blago 780; oglje, vilano, fco. meja, denar 112.50.

Efekt: 2½% drž. renta za vojno škodo 119½—120—119½. Celjska pos. d. d. 210, Ljubljanska kreditna banka 225—240, Merkantilna banka 123—130, Prva hrv. štedionica 915—918, Slavenska banka —, Strojne tov. in liv. —, Trboveljska prem. družba 460, Združene papirnice 123—126, 4½% kom. zad. dež. bke. 90.

Zagrebska borza.

Dne 23. septembra. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 13.50—13.60, Pariz 3.77—3.82, Praga 213.50—216.50, Newyork 70.70—71.70, London 317.85—320.85, Milan 312.50—315.50, Dunaj 0.10025—0.10225.

Valute: dolar 69.875—70.875.

Efekt: 7% invest. pos. 1921. 63—63.50, 2½% drž. renta za ratnu štetu 114—115, Ljubljanska kreditna 225—240, Centralna banka 29—30, Hrv. esk. banka 109—110, Kreditna banka, Zgb. 113, Hipotek. banka 58—59, Jugobanka 105—107, Prašedionca 915—917, Slavenska banka 95—98, Eksploatacija 103, Drava d. d., Osijek 230—250, Šečerana, Osijek 890—930, Isis, d. d. 65—70, Nihag 84—85, Gutman 870—890, Slaveks 260, Slavonija 75—77, Strojne tov. 150, Trboveljska 400—420.

INOZEMSKA BORZE.

— Curih, 23. sept. Današnja borza: Beograd 7.40, Newyork 5.28, London 23.55, Pariz 27.87, Praga 15.80, Milan 23.15, Dunaj 0.00746, Brlin 1.26.

— Trst, 23. sept. Predborza: Beograd 31.85—31.90, London 101.80—101.90, Pariz 121—121.25, Newyork 22.75—22.80, Curih 430.50—431.50, Dunaj 0.0320—0.0325, Praga 68.40—68.70.

— Dunaj, 22. septembra. Devize: Beograd 992—995, London 316.500—317.500, Newyork 70.935—71.185, Milan 3099—3111, Praga 2130—2140, Curih 13.415—13.465. — Valute: dolar 70.460—70.860, dinar 988 do 994, češka krona 2122—2138, lira 3085 do 3105.

Politični položaj.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) S povratkom ministrskega predsednika Ljube Davidovića iz Beja so se v blistvu potrdile informacije, ki jih je objavil »Slovenski Narod« pretekli teden o težkočah, ki so nastale v zadevi sporazuma med HRSS in vlado. Dejstvo je, da se vlada nahaja v zelo neprijetnem položaju. Splošno mnenje je, da Ljuba Davidović s svojo mislo v Beju ni uspel, kar je lahko tudi konstatirati iz razpoloženja in splošne rezerviranosti posamičnih članov vlade, ki so včeraj ves dan konferirali z ministrskim predsednikom o nastalem položaju. Krona odločno vstraja na stališču, da se imajo pričeti končoveljavna pogajanja za sporazum med HRSS in vlado.

Seja ministrskega sveta, ki je bila prvotno določena na 17. uro, je bila baš radi delikatnega položaja odložena in so ministri le razmotrivali splošen način, kako naj se doseže sporazum s Stjepanom Radićem. Ministrski predsednik Ljuba Davidović se je včeraj razgovarjal z zunanjim ministrom dr. Vojom Marinkovićem, dr. Korodcem, dr. Spahom in posebno z no-

tranjim ministrom Nastasom Petrovićem. Rezultat teh razgovorov je bil ta, da je notranji minister po izrečnih navodilih ministrskega predsednika ob 20.5 nemudoma odpotoval v Zagreb, kjer ima po zadržanju nekaterih listov voditi razgovore z vodstvom HRSS in Stjepanom Radićem. V glavnem ima radičevce pregovoriti, da ne otežkočajo še nadalje tako težavnega položaja vlade. Nastas Petrović ima nalogo, pridobiti vodstvo HRSS za končni sporazum.

Zelo različno tolmačijo potovanje notranjega ministra.

Danes se demantirajo vse vesti, ki so se včeraj razširile o potovanju Stjepana Radića v Beje. Povzročitelj te dnevne senzacije je bil aktiven minister. Stjepan Radić je ostal lepo doma in se ni nikamor odpeljal.

— Zagreb, 22. septembra. (Izv.) Notranji minister Nastas Petrović je danes zjutraj prispel iz Beograda, da uredi v prvi vrsti pokrajinsko upravo v Zagrebu. Nastas Petrović ostane v Zagrebu dva dni in bo sprejel nekatere vodilne hrvatske politike. Sestane se baje tudi s Stjepanom Radićem.

Politične vesti.

— Ruski publicist o hrvatskem vprašanju in njeza rešitvi. Znan ruski publicist Nemanov, dopisnik pariškega dnevnika »Posledne Novosti« objavlja politično brošuro o »Balkanskem problemu«, v kateri opisuje stanje v Jugoslaviji po Pašičevem padcu. Nemanov se je razgovarjal tudi z Radićem in zato so nekatera njegova izvajanja avtentična značaja. O rešitvi srbohrvatskega vprašanja piše Nemanov sledeče: »Dasi se Radić in njegova stranka nazivajo republikanska, bi vendar prav rada priznala kralja Aleksandra, ako se le-ta zadovolji z vlogo ustavnega kralja po vzgledu kralja v Angliji. Ideal g. Davidovića je, da reši hrvatsko vprašanje takoj, da še sedaj prizna Hrvatski politično avtonomijo in da se za Hrvatsko imenuje bana v osebi princa Pavla.« O dogovoru bivšega opozicijskega bloka z Radićem piše Nemanov: »Med ožimi blokom in HRSS se je sklenil sledeči program: Ideja razdelitve Hrvatske na več oblasti se opusti, ukine se imenovanje vladnih komisarjev pri občini in mestnih upravah. Korupcija uradnikov se strogo kaznuje, krivci se oddajo sodiščem. V bodoče naj se ban Hrvatske imenuje dogovorno s HRSS in izbira med Hrvati. Poleg bana se ustanovi posebna delegacija, ki bo provizorno, dokler se ne izpremeni splošna ustava kraljevine, konzultirala bana in odločala o poljoprivredi ter o socialnih in prosvetnih vprašanjih Hrvatske. Ti sklepi bi se delali direktno na lcu mesta v Zagrebu brez Beograda. Na ta način bi se pripravila pot za avtonomijo Hrvatske.

— V Zagrebu 1. 1918 in pa danes! V beogradski »Republiki« objavlja g. D. Trifunović svoje spomine o povratku iz avstrijskega ujetništva preko Ljubljane in o sprejemu v Zagrebu. Srbski oficir piše: Bilo je v tistih dneh, ko je razpadala bivša Avstrija po manifestu kralja in cesarja Karla, v katerem je dovolil vojnikom, da zapuste fronto in da se vračajo v domačijo. Po skladiščih in v zaledju je nastala vse-spolna kralja. Skupina naših, tedaj še zarobljenih, oficirjev v Salzburgu, je uspela pregovoriti nekoga strojevodjo, da jo je prepeljal do slovenske meje. Narodno veče v Salzburgu nam je dalo tri potniške vagona na razpolago. Do Podrožnice pa že ni bilo več vlaka s tremi vagoni, marveč dolg vlak, ker so se na vsaki postaji pridruževali novi ujetniki in vojniki iz vseh jugoslovenskih pokrajin. Dospevši v Ljubljano, je tamošnje Narodno veče naprosilo srbske oficirje, da formirajo polk in da odkorakajo na italijansko mejo, dokler ne prispe prava srbska vojska, ki je tedaj komaj prestopila Donavo in Savo. V 24 urah se je sestavil polk in Ljubljana je bila rešena. Ostali oficirji, deloma še težko ranjeni in bolehnii, so nadaljevali pot v Zagreb. Tudi v belem Zagrebu, v glavnem mestu Hrvatske, smo trčili na navdušenje, ki ga nikdar nismo pričakovali in ki je izhajalo iz čiste in neovirane prirčnosti ter ljubezni, ki je bila dolgo umetno in tiransko zatirana. Medtem ko smo šli skozi restavracijo na železniško postajo, kjer so nam privedli zakusko, so nas pozdravljali govorniki v imenu »Zagreba«, ki se je pravkar osvobodil in ki je srečen, da se vrže na prsi svojih dolgo pričakovanih bratov. Sokoli, Sokolice, dame, gospodje, dijaki in pomladek, vse je šlo z nami in priredilo obhod, kakršnega Zagreb dolgo ni videl. Zrinjevac, natrpan z krizantemami, je drhtel, trepetal, klical, radoval in objemal vse po vrsti, stare onemogle kapetane in mlade, blede, nežne podporočnike in poročnike, ki so zmeden, dovoljevali da delajo z njimi, kar hočejo. Pri Jelačićevem spomeniku je poljubil srbsko zastavo Mate Drinković in je prošil, da oprostimo onim, ki so nekoč pljuvali na to zastavo. Predsednik zagrebske mestne občine pa je s solzami v očeh, poljubujoč zastavo in mladega oficirja poleg nje, rotil, da pozabimo vse zlo, vse krivice in da vzljubimo belh Zagreb in brate Hrvate kot svoje najmlajše brate, že radi tega, ker doslej nismo imeli tiste ljubezni, ki nas sedaj druži za vse večne čase. — Kako pa je danes?

— Pogajanja z Italijo. V zunanjem ministrtvu je izdelan dnevni red konference v Benetkah, ki bo skilcana bržkone 1. oktobra. Po določenem programu se bo naša delegacija pogajala z italijansko o sledečih problemih: 1. Vprašanja, ki se tičejo novega ozemlja in ki še niso rešena s trgovinsko pogodbo, s posebnim ozirom na Reko. 2. Določitev tečaja za izplačilo privatnih dolgov v avstrijskih kronah. 3. O podružničnih bank in hranilnic in o izplačilu hranilničnih knjižic. 4. O ureditvi regularnih in iregularnih revizij. 5. O vprašanjih, ki se tičejo same Reke. 6. O razdelitvi arhivov. 7. O odnosajih sodnih in policijskih oblasti obmejnih občin, Reke, Sušaka in Kastava. 8. O vprašanju občin, imetja, ki je na našem ozemlju. 9. O javnih servitutah na našem delu reškega ozemlja. 10. Regulacija režima prebivalstva na Reki. 11. Vprašanje razdelitve arhivov in tekočih procesov. 12. Vprašanje povračila davkov do anek-

sije novega ozemlja. 13. O državnih in občinskih dolgovih reškega prebivalstva. 14. Vprašanje državljanstva in opeči. 15. O pokoninah državnih in občinskih uradnikov. 16. O socialnem zavarovanju. 17. Vprašanje narodnih manjšin na Reki.

— Povratek sofijskega poslanika. Naš poslanik v Sofiji Milan Rakčič je snoči ob 12.30 odpotoval v Sofijo.

R. Pustostemšek: Pri slovaških politikih.

I. Na svojem potovanju po Češkoslovaški sem se ustavil pred vsem v novem političnem in upravnem središču Slovaške — ali kakor Slovaki sami pravijo — Slovenske — v Bratislavi. Pred štirim leti sem bil tu, Bratislava je imela takrat samo še slovaško ime, sicer pa je bila za vsakega še tako pozornega opazovalca čisto nemško-madžarsko mesto. Od takrat se je mnogo spremenilo. Bratislava je na potu, da se tudi dejanski pretvori v slovaško mesto in tako postane ne samo politični in upravn center, marveč tudi v resnici narodno in duševno žarišče ljudstva, ki živi ob bregovih Vaha, Hrona in Hornada. Pred leti se je jedva slišala kje slovaška ali češka beseda, danes ti zvenj povsodi na uho slovaška govornica, pa bodisi na trgu, na ulici, v trgovinah ali pa v javnih lokalih. Povsodi se opaža, vidi in tudi čuti, da sta češčina in slovaščina — morda prva bolj, kakor druga — mogočno na zmogovitem pohodu. Še desetletje morda, morda tudi manj, pa dobi Bratislava ne samo zunanje lice, marveč tudi srce slovaško. Stara generacija, orijentirana proti Pešti, izumira, na njeno mesto stopa nova, mlada, ki že danes opira oči v — Prago, zavedajoč se, da je bodočnost Bratislave kot trgovskega emporija in duševnega središča slovaške zemlje edino v tesni zvezi s češkim zapadom, z zlato slovaško Prago.

Krmilar tega, nevzdržno v slovaško smer plovečega mesta je — kanonik dr. Ljudevit Okanik. Je eden tistih, med slovaški in redkih narodnih svečnikov, ki ne samo z besedo, marveč tudi z dejanji kažejo, da se dá versko prepričanje prav lepo združiti z domovinsko ljubeznijo in z zvestobo do narodne države.

Dr. Okanik je znan tudi na našem jugu. Lanj spomladi je na čelu bratilsavske Češkoslovaško-jugoslov. Lige napravil izlet v Slovenijo ter posetil Maribor, Ljubljano in Bled, pred meseci pa je za »Slovenski Narod« napisal prekrasen, slovaški ideji posvečen članek, ki je vzbudil v naši javnosti tem večjo pozornost, ker je izšel izpod peresa — narodnega svečenika. Narodni duhovniki, ki bi se navduševali za slovaško misel in katerim bi bila narodna ideja več nego versko prepričanje, so pri nas z Matijo Majarjem, Davorinom Trstenjakom in Božidarjem Rajičem takorekč izumrli, za to učinkuje pri nas kot »čudo golemo«, ako nastopi v naših listih svečenik bratskega naroda, ki propoveduje s plametičim notranjim prepričanjem baš tista načela in nauke, ki jih pri nas naši duhovniki dosledno pobijajo in preklinjajo.

Da tega odličnega slovaškega rodoljuba in vzornega narodnega svečenika posetim in mu osebno izrečem zahvalo za idealen članek, ki ga je svoječasno izvolil poslati našemu listu, sem smatral za svojo dolžnost. Sprejel me je v svoji županski pisarni v mestni hiši, zgodovinsko znani, ker je bil tu pred več kakor sto leti podpisana Požunski mir.

V razgovoru se je dr. Okanik dotaknil tudi političnih vprašanj. Govoreč o notranjih težavah, ki jih imata obe zavezniki državi, je naglašal, da mora biti za Jugoslavijo, kakor za Češkoslovaško temelj in ogejni kamen državno in narodno edinstvo, na katerem je treba zasnovati vso res narodno politiko. Stranke, ki tega temelja ne upoštevajo ali ga lahkomišelnost zametujejo, greše proti narodu in državi. Država in narod bosta silna in močna le, ako bodo njih krmilariji in voditelji izvajali ta temeljna načela zdrave in uspešne politike. Razine stranke hodijo sedaj še po krivih potih, toda tudi pri njih opravi čas svoje delo. Tudi te krenejo v doledni bodočnosti na pota, ki vodijo k pozitivnemu delu pri zgradbi državnega poslopa. — Pa naj bodo notranje prilike v obeh bratskih državah take ali drugačne, eno je nesporno, da ste v mednarodnem življenju tako tesno navezane druga na drugo, da je obstajanje ene v nevarnosti, ako je ogrožen obstoj druge. Za to je v najtesnejši zvezi in vzajemnosti spas obeh, za to je tudi treba z vsemi silami in z vso doslednostjo delovati na to, da se medsebojni odnosaji med obema bratskima narodoma čim najbolj poglobijo in postanejo tako presrčni, da bosta obe državi ena duša v dveh telesih. In v tem delu pripada Slovincem najvažnejša naloga. Oni tvorijo most med slovaškim severom in slovaškim jugom. Kot najkulturnejša veja

jugoslovenskega naroda bodo to poslanstvo lahko izvrševali s tem večjim uspehom, ker goje vsa ostala slovaška plemena tople simpatije napram Slovincem, ki so s svojim narodnim, kulturnim in gospodarskim delom pokazali tako v prošlosti, kakor v sedanjosti svojo vsestransko solidnost in sposobnost.

Spominjajoč se svojega bivanja v Sloveniji, je dr. Okanik povdarjal, da mu ostanje v spominu dnevni prežiti v Ljubljani, zlasti pa na Bledu, med najlepšimi v življenju. »Ta mail, a visoko kulturni narodič«, je vzklknil, »ki je z lastno močjo ustvaril tolike kulturne vrednote, mi nad vse imponira! V interesu dobre slovaške stvari je, da vzdržujemo s Slovenci najtesnejše bratske stike in skušamo z vsemi sredstvi te stike še poglobiti!«

Tirolsko pismo.

Bad Weiltanbrunn, začetkom sept. 1924. (Zakasnelo.)

Zopet enkrat sem zdrdral skozi karavanski predor, ki nas loči od naših koroških rojakov, in sicer to pot na Tirolsko — na dopust in da napravim par gorskih tur.

Običajna obmejno-policijska in carinska procedura na Jesenicah me je to pot naravnost presenetila. Nič več niso obkolili vlaka oboroženi organi s puškami, ki niso pustili nobenega potnika ne ven in ne nobenega spremljevalca zraven, kakor je bil to še nedavno običaj v Mariboru. Procedura se je izvršila na naravnost zapadno-evropski način, prijazno in olkano, po organih Slovincih. Reči moram, da je bil pač zadnji čas, da so prenehale škandalozne sekature potnikov, ki so pod pretvezo iskanja tihotapcev ogrenile vsakemu potniku potovanje že vnaprej, državo pa razupile v očeh vsega kulturnega sveta.

V Podrožici ista procedura, a, če možno, na še bolj fin in vljuden ter kratek način.

Tu sem takoj naletel na koroške rojake, ki so se peljali v Beljak. Govorili smo seveda skupno svoj materni jezik vpricho drugih potnikov brez vsake ovire in brez rizika kakega napada. Pri tem sem nehote primerjal naše razmere... In, kar me je najbolj osupnilo, na moje vprašanje: »Dali so zadovoljni?« so odgovorili unisono »Da!« Tabela!

Beljak je lepo koroško mesto, kateremu se dobro pozna, da je priljučna točka za tuje. Srečal sem Italijane, slišal govoriti angleško v trgovinah in seveda videl številne tovariše s — cepinom in podkovanimi čevlji. Drava je pa tudi tu tako »spretno« regulirana, vsaj na najvažnejših mestih, kakor naša Ljubljana v Gruharjevem prekopu, — brez dostopa in stopnic.

Tirolski vlak me je pripeljal dalje čez Spital in Lienz po lepi Pusterfalski dolini popoldne ob 5. uri na določeni kraj, malo postalajšče Bad Weiltanbrunn, kjer je bilo konec vožnje.

Bad Weiltanbrunn leži v smrekovem gozdu, 1120 m visoko, malo nad selom Arnsbach, ter je oddaljen 25 minut od nove avstrijsko-italijanske meje. Obstaja edino le iz hotelskega poslopa z dependanco »Pustertalerhof« ter ima prostora za 180 oseb. Zasedeno je bilo vse; obrat prvovrsten in temu primerne cene. Tu sem se utaboril.

A veste, kdo so obiskovalci? Izključno le takozvani fiksni nastavljenici z Dunaja, od koder stane samo enkratna vožnja v brzovlaku (III. razred) 225.000 aK = 250 D! Uradniki: hofratji, sekcionsratji, direktorji; nadalje oficirji: admirali, polkovniki; večinoma z rodbinami; profesorji, učitelji in učiteljice dunajske mestne občine; tudi mnogo reducirancev, da celo uradniških v do je bilo videti! Vse je bilo veselo razpoloženo in fino toaletirano: ves ženski svet (tudi najstarejši letniki) — v pestrh dirndlkostumih, (mogočih in nemogočih), gospodje pa v rmenih, rdečkastih in modrih bauernjankerjih, irhastih hlačah z golimi koleni, kar se je posebno dobro podalo (?) nekaterim »stariim dedoem« (odžaganim ekscelencam).

Pa bodo vprašali naši »višji« uradniki s svojimi sramotno-nizkimi plačami, kako je vendar mogoče, da si privoščijo njih »beraški« avstrijski tovariši taka lepa in draga letovišča, oni pa še železniške vožnje za navadne nedeljske izlete ne zmorejo ter se morajo, kakor je že pisal »Slov. Narod«, zadovoljiti s kratkimi pežizletji?

Odgovor je zelo enostaven. Privoščijo si jih lahko zato, ker dobivajo že skoraj svoje celotne predvojne, valorizirane prejemke, kar zaostuje takorekč popolnoma, ne samo za preživljanje, marveč tudi za druge, n. pr. kulturne potrebe ter omogoča zlasti primerno izrabo dopusta. Seveda imajo tudi, — tako kakor prej, — legitimacije za poljubno število voženj po železnicah s 50% popustom. (Dalje prihodnjik.)

RAZOROŽITVENI PROBLEM.

— Zeneva, 22. septembra. (Izv.) V razorožitveni komisiji je bil danes podpisan ta-le protokol: 1.) članj Društva narodov so sporazumni v tem, da v nobenem slučaju ne začno vojne proti drugemu članu Društva narodov, razen, če so prisiljeni seči po orožju v svrhu obrambe pred napadom. V tem slučaju je potrebno dovoljenje Zveze narodov. Če ena država odkloni sodni ali obrambno-sodni sporazum, tedaj se sestavi tudi za zahtevo samo ene stranke odbor obrambnega sodišča. 3.) Ta določila se ne nanašajo na rešitev konfliktov, do katerih bi prišlo v slučaju vojne opasnosti glasom sklepa Zveze narodov. 4.) Ta člen poljanjuje pojem o napadalcu. 5.) Pozivajo se tudi v Zvezi narodov nevladnane države, da podpišejo ta protokol.

ANGLEŠKO - RUSKI ODNOSAJI.

— London, 22. septembra. (Izv.) Danes je imel kabinet dopoldne in popoldne plenarno sejo. Na seji je razpravljalo o angleško-ruski pogodbi in o irskem obmejnem problemu.

— Moskva, 22. septembra. (Izv.) Na kongresu komunistične mladine je govoril komisar Kamenev ki je skušal dokazati, da konservativna angleška diplomacija povsod poskuša omajati mednarodni položaj sovjetske republike. Angleško diplomacijo podpirajo Afganistan, Perzija in Turška. Kamenev upa, da bodo z Japonsko pričeta pogajanja imela pozitivne uspehe.

POLITIČNI UMORI NA BOLGARSKEM.

— Dunaj, 22. septembra. (Izv.) Zadnje 14 dni je bilo na Bolgarskem izvršenih 22 političnih umorov. Sedaj so se ti umori prenesli tudi v inozemstvo. Iz Sofije so tajne organizacije odposlale v inozemstvo več najetih morilcev, ki imajo nalogo na podlagi tajnih sodb umoriti gotove politične nasprotnike. Dunajska policija sama je bila o tem obveščena in je vse ukrenila v varnost sedanjemu bolgarskemu režimu najljubih oseb. Obmejne oblasti so dobile ukaz voditi strogo kontrolo o potnikih, ki prihajajo iz Bolgarske. Dunajska policija sama nadzira vse na Dunaju živeče Bolgare.

TRGOVINSKA POGODBA MED NEMČIJO IN ANGLIJO.

— London, 22. septembra. (Izv.) Listi javljajo, da je nemška vlada pred nekaj dnevi predložila angleški vladi načrt trgovinske pogodbe, ki naj se sklene med Anglijo in Nemčijo. Tudi angleška vlada je že izdelala primeren načrt, ter se prično pričetkom prihodnjega meseca zadevna pogajanja med nemškimi in angleškimi strokovnjaki.

— London, 22. sept. (Izv.) Angleška vlada je predložila nemški vladi načrt definitivne trgovinske pogodbe. Načrt slovi na načelu največjih ugodnosti.

POTRES V GENOVI.

— Rim, 22. septembra. (Izv.) Potnoči je nastal v Genovi precej močan potres. Najbolj silen je bil potresni sunek okoli 21. ure. Občinstvo je bežalo iz gledališč in knematografov na ulice. Pojavila se je med prebivalstvom velika panika. Precej poslopj je poškodovanih. Celokupna škoda še ni ugotovljena.

— Milan, 22. sept. (Izv.) V Genovi so se včeraj občutili potresni sunki. Bill so zelo močni. Najmočnejši ob 21.15. Prebivalstvo je zapustilo stanovanja ter zbežano prenočilo na prostem. Pri neki prireditvi Zeleneza križa je nastala taka panika, da je bilo več žensk in otrok pohošenih. Tudi na ostalih krajih Rtvijere so čutili potresne sunke, vendar škoda ni bila velika.

Podpirajte obupane slepe in darujte »Podpornemu društvu slepih«.

Autonomna carina zopet odložena.

— Beograd, 23. sept. (Izv.) Predstavniki industrije so posetili trgovinskega ministra dr. Šumenkovića in mu predložili spomenico, v kateri poročajo o težkem industrijskem in gospodarskem položaju v državi ter naprošajo ministrski svet, da v najkrajšem času donese avtonomno carinsko tarifo. Trgovinski minister je deputaciji odgovoril, da se bo avtonomna carinska tarifa uzakonila v najkrajšem času, kar zahtevajo tudi mednarodne trgovinske pogodbe.

— Beograd, 23. sept. (Izv.) V nedeljo 21. sept. se je vršila seja finančno-ekonomskega komiteja, na kateri se je načela diskusija o avtonomni carinski tarifi. V toku diskusije je povzel besedo tudi minister poljoprivrede dr. Kulovec in izjavil, da so po novem carinskem tarifu neke naše industrije prav dobro zaščitene, neki odstavi da so celo prav dobro formulirani, kar znači, da so se zaslišali zastopniki tozadevnih industrijskih strok. Druge industrije so zopet slabše zaščitene. Carina na predmete na pr., ki jih potrebuje poljoprivreda, kot carina za modro galico se je zvišala za 200% in znaša sedaj 3 in pol dinarjev za vsak kilogram. Dr. Kulovec je mnenja, da se je to storilo samo radi interesa dveh zainteresiranih tvornic, ki še dolgo ne morejo zadostiti celi naši notranji potrebi po modri galici. Dr. Kulovec je nadalje izjavil, da se zviša tudi carina na poljoprivredne stroje, ki so doslej bili prosti carine. Za neke stroje znaša nova, v načrtu predvidena carina skoro polovico nabavne cene. Zaradi tega ni mogoče odobriti osnovne misli tega carinskega načrta. Kulovec je zahteval, naj se predloži avtonomna carinska tarifa Narodni skupščini. Končna odločitev o avtonomni carinski tarifi še ni pala. Na prihodnji seji ekonomskofinančnega komiteja bodo nadaljevali diskusijo o avtonomni carinski tarifi.

Seja finančnega odbora.

— Beograd, 22. septembra. (Izv.) Včerajšnja seja finančnega odbora pod predsednjstvom posl. Nešića je bila zgolj formalnega značaja. Za danes ob 9. dopoldne je skilcana seja, ki bo takoj kot prvo točko dnevnega reda razpravljala o draginjskih dokladah vpokojencev. Dalje odobri finančni odbor razne kredite. Tako dovoli povišanje postavke 55. v državnem proračunu za 40 milijonov in 21 milijonov za zgradbo pristanišča na Sušaku. Radikalni klub je sklenil, da glasuje za kredite v finančnem odboru. Osebito bodo radikalj glasovali za draginjske doklade vpokojencev, katera uredba je bila že izdelana za časa Pašič-Pribičevićeve vlade, a jo je sedanja vlada samo formalno nekollko spremenila.

PRESEDNIŠKE VOLITVE V AMERIKI.

— New York, 21. septembra. (Izv.) Neposredno pred predsedniškimi volitvami so se pojavile velike stave na razne predsedniške kandidate. Za sedanjega predsednika Coolidgea je razmerje stav 3:1, za demokratskega kandidata Dawisa ravnotako 3:1 in za kandidata La Foletta 1:2.

POSET KRALJEVSKE DVOJICE V RIMU.

— Rim, 22. septembra. (Izv.) List »Seren« trdi, da bo skoraj končana uradna korespondenca med italijanskim zunanjim uradom in jugoslovensko vlado glede oficijelnega poseta Nj. Vel. kralja in kraljice Marije v Rimu. Naša kraljevska dvojica ostane 4 dni gost italijanskega kralja. Kralja Aleksandra spremlja na potu v Rim zunanjji minister dr. Vojja Marinković.

Vladimir Levstik:

Inženjerjev izum.

Sedeli smo pri gospe Potičarjevi, oblini, a dokaj zali vdovi, ki jo vsi poznate. Predpisani razgovor o njenem pokojnem soprogu je bil odpravljen, dolgčas se je zaplodil kar sam od sebe, in da bi ga vsaj nekoliko pregnali, smo jeli obirati dobre ljudi.

»Inženjer bi tudi moral priti — kod neki hodi danes?« je zategnila ostronosa gospa Mavkova, žena sodnega svetnika, ki je čemerno sedel na koncu mize.

»I, kod bi hodil!« Gospodična Mira Kokotova je vsa zasijala od zlobe. »Pri Belinovi pomefa dvorišče — kod drugod!«

»Da, Cilka mu je zmešala glavo,« je turobno pritrčila Potičarica. »Le kaj je našel na nji?«

»Debel nos,« je bevsnila Mira. »In velike noge.«

»Škili tudi.«

»Zobje bi bili lepi, ako ne bi imela dolgih kakor... kobil, sem hotela reči...«

Vsi smo z nedolžno slastjo poslušali te litanije sovraštva, kakaj znano nam je bilo, da sta obe zaljubljeni vanj. »Niti,« se je oglasil Petelin, »vesta kaj! Prav nič grja ni kakor sto in sto drugih. Narobe...«

»Krasotica!« je togotno vzkljnila gospodična. »In lep značaj...«

»Vzor kreposti,« je prifegnila Mira. »Samo Brkoviča je imela pred dvema mesecema...«

»In Blagoljub... in tenorja Kuzarovskega!... Doktorja Strka... in mladega Kozorepca!« se je vsulo z desne in leve.

»Nazadnje pa še inženjerja Golornika,« je pripomnila gospa Mavkova tako hudobno, da sta sopernici prebledeli. »Ta, ta je pravi ptič.«

»Mene ni imela,« je zazehal poročnik. »Zato jo branim. Zalo dekile in... razmeroma pošteno, vse kar je res.«

»Glejte, glejte!« je poskočila gospa Mavkova. »Tako se je ogrel, da mu človek težko verjame.« Zažugala mu je z mršavim kazalcem in zdajci utihnila, zapazivši mrki oblak, ki se je razgrnil po čelu gospoda svetnika.

Pogovor je spet zastal in puščoba nas je omrežila iznova. Vsi smo nekaj premišljali; morda to, da je čaj gospe Potičarjeve strahotno slab in da je pečivo še tisto, ki nam je ostalo pred štirinajstimi dnevi. A kadar govoriš o volku, se rado zgodi, da pride. Sredi našega molčanja je stopil inženjer Golornik v salon.

Golornik je dokaj čeden rjavolasec, sportnik in velik lažnivec. Vsi ga imajo radi, da niti ne štejemo žensk, ki bi se najrajši steple zanj.

»Z žalostjo smo vas čakali,« je vzgostolela Mira Kokotova in odmaknila svoj stol, da bi sedel k nji.

»Malo čajčka, gospod inženjer, danes je mraz!« mu je stregla Potičarica. »In piškotkov — izvolite!«

»Tako redko vas vidimo,« je napoljela gospa svetnikova. »Smemo li vedeti, s čim se ukvarjate zadnji čas?«

»S kemijo klikatov, ho, ho, ho!« se je zasmejal svetnik Mavk, ves ponosen na svoj dovtip.

»Pa ne da bi kaj izumljali?« je pomembno vprašala Mira. »Slišali smo, da se ukvarjate z nekim... posebnim izumom.«

Golornik se je namuznil. »Vešče,« kakor je rad imenoval navzoče zastopnice lepega spola, pač niso slutile, da jim čita na obrazih vso vsebino prejšnjega razgovora.

Res se nekaj obeta,« je dejal kar moči nedolžno in se naslonil nazaj.

»Kaj neki?« se planile nadenj. »Perpetuum mobile?«

»Pomladilni mlin!« je uganil poročnik.

»Ne to ne ono,« je povzel inženjer. »ampak... Teško je povedati. Vsak izumitelj čuva svoj izum, dokler ne dobi patenta.«

»Molčale bomo kakor grobovi!« »Grobovi tulijo!« je vrnil svetnikov bas.

»In tudi... izum ni čisto nedolžen.«

»Tem bolj nas zanima!« »Nu prav,« se je vdal Golornik. »Zanesem se na preizkušeno molčečnost cenjenih dam. Stvar bo takorekoč epohalna in utegne povzročiti veliko revolucijo.«

»R-r-revolucijo! Kaj pravite! Povsod? Tudi v našem mestu?«

»Pri nas še posebno. Revolucijo v življenju vsakega človeka, zlasti pa Evinih hčera.«

»Tedaj se tiče tudi nas, kar nas je tu?« Mira Kokotova se ni dala več

odgnati. »Nu, zdaj vas ne izpuščimo, dokler ne poveste vsega.«

»Ne vem, ali so dražestne poslušalke dotorej poučene o najnovejših napredkih tehnike,« je pričel izumitelj; »zato bom govoril poljudno, v obliki kratke, občemumne pravljice...«

»Čujmo, čujmo,« so se pripravile dame.

V Bagdadu je živel sultan z imenom Muhaber Eddin. Bil je star in nesrečen, zakaj imel je mlado ženo. Lepa sultinja je za sultanovim hrbtom ljubila mladeniča, ki so ga nezvesti evnuhi spuščali v harem. Ko je Muhaber Eddin zvedel o tej izneveri, je dal utopiti ženo z novorojencem vred in je ostal na svetu brez družine in brez otroka. Toda podaniki so zahtevali prestolonaslednika, da bi jim vladal po sultanovi smrti in, tudi ministri so priporočali vladarju, naj se oženi vnovič. Zaman! Muhaber Eddin ni več zaupal ženskam in se je vdal šele po dolgem prigovarjanju in le s pogjem, da mu pripeljejo deklo, ki bo čistega srca, poštenega značaja in nedotaknjene telesa; — ako bi se izkazalo narobe, obglavi njo, njeno rodbino in vse ministre in vezirje...«

»Temu pogoju je bilo prebito težko ustreči, zakaj ženska morala ni bila v deželi Muhaberja Eddina nič drugačna, nego je pri nas in povsod drugod. Ministri in vezirji so že obupavali, ko se zgleda pri njih star prosjak in jim svetuje, naj bi šli prosit pomoči k čarovniku, ki biva za deveto goro. Odpravili so se, doživeli mnogo prigod in naposled dospeli k modremu starcu;

poslušal jili je, zmajal z glavo nad pokvarjenostjo sveta in preda! ministrom čudodelne naočnike, ki so imeli lastnost, da so se takoj skalili, ako si pogledal skozi nje malo pridno žensko, in so ostali čisti, kakor kristal, ako si jih nameril na nedolžno deklo.«

»S temi naočniki so se vrnili dostojanstveniki v Bagdad. Že drugi dan po svoji vrnitvi so odinili na iskanje neveste in vse godne devojke, so jih morale čakati na hišnem pragu. Gledali so in gledali, brisali naočnike in napejnjali oče, — tako govoreče je inženjer presmešno oponašal ministre in vezirje, — »toda joj, naočniki so se skalili že pri prvi in so ostali motni, pa naj so jih še tako gulili in brisali...«

»Kam merite s svojo pravljico?« je vzkljnila Mira Kokotova.

»Prebito malo kreposti je moralo biti v Muhaberjevem carstvu, ho, ho, ho!« je pomencal svetnik Mavk.

»Ali nas vlečete za nos?« je vzkljnila gospodična. »Radi bi nas odvrnili od svojega izuma.«

»Pa ne da bi ti sam napravil take naočnike?« mu je veselo pomežiknil poročnik.

»Nikarite se ne norčujte!« Gospa Mavkova je tako preplašeno sklenila roke, da je ljubosumni svetnik kar odrevenel.

(Konec prih.)

Glavni urednik: RASTO PUSTOSLEMSEK. Odgovorni urednik: VALENTIN KOPITAR.

(Spravili!) 1. (Nadaljevanje sledi!)

Naš sotrudnik Dr. med. Nekrvič

profesor kukulorogije, bivši specialista za vse moderne bolezni. Ker mu ni ugajalo, da vsak trenutek zdravi kako drugo bolezen, se je odločil, da stavi vse svoje znanje v boj proti samo eni bolezni in sicer proti kurjim očesom. Ker je preizkuševal vsa sredstva, ki jih nudi znanost, z bolj negativnim kot pozitivnim uspehom je v srečnem trenutku prišel do spoznanja, da je edino sredstvo proti kurjim očesom samo Kukulrol. To spoznanje ga je nepopno razveselilo, saj je postal s tem slavem za vedno. Od tedaj zdravi on samo z geslom: »Veliko ali malo kurje oko, ozdravi Kukulrol samo!« — Ko je izvršil že nekaj sto brzih ozdravljenj z Kukulrol-obližem z uspehom, ter tudi ugotovil, da umivanje nog z Kukulrol-preparatom zaslui vso hvalo, obvešča vse, da je najboljša in edino sredstvo za odstranjenje kurjih očes brez vsake sledi bolečin, nevarnosti in brez dolgotrajnega ozdravljenja samo Kukulrol, katerega blagoslovljajo milijoni in milijoni ozdravljenih trpinov. — Istotono je izdal znanstveno delo, v katerem opisuje škodljivost zanemarjene nege nog. V tej razpravi najtopleje priporoča umivanje nog s Kukulrol preparatom. Naročite si se danes knjigo: »Pravilno negovanje nog«. Dopolnje se vam brezplačno in poštne prosto potom tvrdke.

HUGO BULLY, BEGRAD (JUGOSLAVIJA) JAKŠČEVA B. R. 11.

Pravi, po vsem svetu znani in v milijon slučajih preizkušeni Kukulrol fabrikati se dobijo v vsaki lekarni in v vsaki boljši drogeriji in sicer za ceno Din 18— za škatljo Kukulrol obliža in Din 1250 za paket Kukulrol preparata za umivanje nog. V mnogih trgovinah se ponujajo po nižjih cenah ponaredbe naših pravih Kukulrol fabrikatov. Iste odklanjajte v lastnem interesu in prosimo, da pazite na to da vam se ne vsilijo kot »tudi prav dobri« manjvredni izdelki. Boljšega kot Kukulrol se ne dobi. Pristni samo z varstveno znamko: »Petelinova glava na nogi«. Na ob pošiljavi povratne poštne brezplačno, tudi vsa pojasnila in dobre svete na vsa vprašanja v zadevi negovanja in bolezni nog. 6070

KUKIROL-FABRIK, GROSS-SALZE BEI MAGDEBURG (DEUTSCHLAND).

Knjige za osnovne šole.

I. razred.

Wider: Prva čitanka, 16 Din. Cernivec: Računica, I. del, 5 Din.

II. razred.

Krščanski nauk za pravnice, 12 Din. Gangl: Druga čitanka, 16 Din. Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, I. stopnja, 4 Din. Cernivec: Računica, II. del, Broš. 8 Din, vez. 10 Din. Druzovič: Pesmarica, I. del, Broš. 10 Din, vez. 13 Din.

III. razred.

Krščanski nauk za pravnice, 12 Din. Černef: Tretja čitanka, 16 Din. Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, II. stopnja, 6 Din. Cernivec: Računica, III. in IV. del, Broš. 13 Din, vez. 16 Din. Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvska čitanka, 15 Din. Druzovič: Pesmarica, II. del, Broš. 12 Din, vez. 15 Din.

IV. razred.

Katoliški katekizem, 18 Din. Panholzer-Kosiper: Velike zgodbe sv. pisma, Br. 36 Din, v. 40 Din. Rapč: Četrta čitanka, 25 Din. Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, III. stop. (še ni izšla.) Cernivec: Računica III. in IV. del, Broš. 13 Din, vez. 16 Din. Zemljevid: Slovenske dežele in Istra, 8 Din. Plesničar-Grum: Jugoslavija I, 28 Din. Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvska čitanka, 15 Din. Druzovič: Pesmarica, III. (še ni izšla.)

V. razred.

Katoliški katekizem, 18 Din. Panholzer-Kosiper: Velike zgodbe sv. pisma, Br. 36 Din, v. 40 Din. Rapč: Četrta čitanka, 25 Din. Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, IV. del, 13 Din. Cernivec: Računica, V. del, Broš. 13 Din, vez. 16 Din. Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvska čitanka, 15 Din. Druzovič: Pesmarica, III. (še ni izšla.)

Vse te knjige se dobe v

Narodni knjigarni, Ljubljana Prešernova ulica 7.

Risalna orodja za šole, tehnike, Zmerne cene Velika izbira itd. Fr. P. Zajec optik, Ljubljana, Stari trg. 9 62 T

Kupujem zdravog i obeljenog jelovog ili smrekovog jamskog drva

2-7 m duljine, 13-26 cm debeline. Ponude molim sa naznakom količine i liferacije poslati na adresu Albert Ošner, trgovac drvom, Karlovac. 6023

Drva trboveljski premog

H. Petrič Ljubljana Gosposvetska cesta 16 Telefonska 343 T 57

Prager Presse za Jugoslavijo.

Ta najboljši informiran in najbolj razširjen dnevnik v Češkoslovaški republiki in v tujni stane za krajevno SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40— mesečno. Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav. Male. Antanté.

Obnovite naročnino

?? Kdo si zviša promet ?? Kdor redno opozarja na-se!

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar. Plačuje se vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov vsaka beseda 50 para. — Najmanje pa Din 5.—

Službe Zidarski polir, popolnoma več v svoji stroki, išče službe. Naslov pove uprava »Sl. Naroda«. 6076

Prodajalka, prvovrstna, samostojna moč — se takoj sprejme. — Predstaviti se je dopoldne od 11. do 12. — P. Magdič, Ljubljana. 6073

Trgovski uradnik z večletno prakso tudi v samostojnem vodstvu trgovine, vešč slovensčine, nemščine, italijanščine, strojepisja, knjigovodstva in vseh pisarniških ter trgovinskih poslov — išče stalnega nameščenja. — Ponudbe pod »Podjetje« na Anončni in reklamni zavod »Apollo«, Ljubljana, Stari trg 19. 6054

Prodajam Krasna boa za starejšo damo — se ceno proda. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6083

Spalna oprava iz češnjevega lesa, politirana, lepa — poceni naprodaj v Dravljah (poleg cerkve). — Jos. Žagar, mizarstvo. 6065

Prodajam mladega bernardinca po ugodni ceni. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 6013

Sportni čoln (dirkač), dvosedezen, se ceno proda radi pozne sezije. Ogleda se od 5. do 7. ure. — Ivan Bitenc, mizar, Poljanski nasip št. 40. 6079

Stanovanja Penzionist dobi stanovanje hišnika proti delu na vrtu. — Natančne ponudbe pod »Stanovanje 6075« na upravo »Slov. Naroda«.

Dve prazni sobi se oddata takoj mirni stranki v najem. Mesečna najemnina 750 Din. Zahteva se predplačilo za tri mesece. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6078

Kupim Kupim banjo (dobro ohranjeno). Ponudbe pod »Banja/607« na upravo »Sl. Naroda«.

Suhega pelina večjo množino — kupim. Ponudbe pod Pelin/6049 na upravo »Slovenskega Naroda«.

Kupim suhe gobe PO NAJVIŠJI CENI IN VSAKO MNOŽINO. — Ponudbe z navedbo cene z vzorcem na: Ivan Sever, Velenje. 5949

Kupim rabljen, dobro ohranjen in brezhibno delujoč Diesel-motor 4-6 HP ali zamenjam za takega skoro nov električni motor za vrtilni tok, 6 HP, na vozu, z vso opremo. — Anton Beršnjak, Stična, Slovenija. 6059

Posojila 125.000 Din posodim za več let proti vknjižbi na hišo ali zemljišče v Ljubljani in proti dobrih obrestim, takoj. — Pismene ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod Podjetnost 150/6077.

Sokali Trgovina z raznim blagom v ljubljanski okolici — se proda. — Naslov pove uprava »Slov. Nar«. 6025

Pekarija se odda v najem z vsem inventarjem in lokalom. Cena 19.000 Din. — Naslov pove uprava »Slovenskega Naroda«. 6072

Delikatesna trgovina v kopalnišču Crikvenica, dobro vpeljana, se proda po zmerni ceni. Prednost imajo bratje Sokoli. — Pojasnila: Janko Jazbec, urar, Crikvenica. 6074

Resnim kupcem vil, stanovanjskih, trgovskih, gostilniških in obrtnih hiš in posestev, gradščin, kmetijskih posestev, mlinov, žag in stavbnih parcel — nudi največjo izbiro Realiteta pisarna »POSEST«, d. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesta 24. 55/T

Modistka Horvat Ljubljana, Stari trg, prodaja bele klobuke, 150 do 200 Din, dvobarvni 170, enobarvni 140 Din, različni baržunasti in druge novosti po najnižjih cenah. Zalni klobuki v zalogi. 63/T

Pozor! Pozor! Plačam bolje kakor vsakdo drugi stare obleke, čevlje in pohištvo. — Dopisnica zastoduje, da pridem na dom. — Martin Dražič, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29. 6062

Plesna družba išče več gospodičen, ki žele sodelovati pri plesnih vajah v zaključeni družbi boljših gospodov. O podrobnostih v osebni dogovoru. — Naslovo s sliko pod strogo diskretnostjo je poslani na upravo »Slovenskega Naroda« pod »Plesna družba/6084« do 27. t. m. 6084

BREZNIK: Slovenska slovnica se še dobi v Narodni knjigarni, Ljubljana Prešernova ulica 7.

Nikdar ni dovolj, da razstavite svoje blago na vele-sejmu, potrebno je tudi nekaj reklame za svojo razstavo v »Slovenskem Narodu.« Informacije v upravi lista in na vele-sejmu pri našem zastopniku.

Darujte za „Sokolski Tabor!“

VEROUK od dr. Svetine, ki je sicer razprodan, ima še v zalogi Narodna knjigarna, Ljubljana.

Šolske knjige za ljudske, osnovne in srednje šole ter učiteljišče, licej in tehnično srednjo šolo ima v najnovejših izdajah v zalogi Narodna knjigarna, Ljubljana Prešernova ulica št. 7.